РІК ЗАЛОЖЕННЯ 1893.
"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXIII. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. Дж., второк 23-го падолиста 1915. Ч. 138. VOL. XXIII. JERSEY CITY, N. J., Tuesday, November 23, 1915. N. 138.

НОВИЙ БАЗАР ЗДОБУТИЙ.

Союзні війска заняли Нову Варош і Сєнніцу.

За послідні три дни Серби стратили 15.500 в полонених і 22 гармати.

Греція мусить рішити ся.

ВІЙНА ЗІ СЕРБІЄЮ.

5.000 ПОЛОНЕНИХ СЕРБІВ.

БЕРЛІН, 19. падолиста. — Виправа на Сербію зближаєть ся скоро до кінця. Недобитки сербської армії союзні війска розбили на дрібні відділи. а більшу її часть полонили.

Звіт німецького ґенерального штабу звучить:

„Протягом вчерашного дня німецькі. австрійські і болгарські війска полонили понад 5.000 Сербів".

НОВА ВАРОШ І СЄННІЦА ЗДОБУТІ.

ВІДЕНЬ, 20. падолиста. — Помимо непогоди і величезних трудностий задля гірського терену війни успіхи союзних війск є незвичайно великі і то в розмірно короткім часі.

Міністерство війни оголосило отсей урядовий звіт:

„Армія ґен. Кевеша взяла приступом укріплені міста: Нову Варош і Сєнніцу. Тісамі війска побили на ґолову Чорногорців коло Прібою (20 миль на полудневий схід від Вішеграду.)".

Міста: Нова, Варош і Сенніца лежать при шляху, який веде з Вішеграду (в Боснї) до Нового Базару.

СОЮЗНІ ВІЙСКА ПОЛОНИЛИ ЗНОВА 3.800 СЕРБІВ.

БЕРЛІН, 20. падолиста. — Урядово доносять:

„Австро-угорські і німецькі війска полонили вчера знова 3.800 Сербів і здобули 4 гармати".

БОЛГАРИ ПОЛОНИЛИ ПІД ПРІШТІНОЮ 2.300 СЕРБІВ І ЗДОБУЛИ 18 ГАРМАТ.

СОФІЯ, 20. падолиста. — Болгарський ґенеральний штаб доносить:

„Наші війска переломили сербську боєву лінію і посунули ся під Пріштіну. В тій битві Серби стратили 2.300 в полонених 18 гармат, 22 возів з амуніцією і велику скільність инших воєнних матеріялів".

НОВИЙ БАЗАР ЗДОБУТИЙ. — 4.400 ПОЛОНЕНИХ.

БЕРЛІН, 21. падолиста. — Урядовий звіт німецького ґенерального штабу звучить:

„СОЮЗНІ ВІЙСКА ПІД КОМАНДОЮ ҐЕН. КЕВЕША ЗДОБУЛИ НОВИЙ БАЗАР. Війска Ґальвіца і Бояджева злучили ся разом коло Пріштіни, щоби здобути доступ до великої долини на північ від Пріштини.

„Протягом вчерашного дня число полонених Сербів виносило 4.400".

КОСОВЕ ПОЛЕ — ПОСЛІДНЕ ПОЛЕ БИТВИ СЕРБІЇ.

БЕРЛІН, 20. падолиста. — **Сербські війска уступають на цілій лінії назад. Північна сербська армія має ще в своїм посіданю міста Мітровіцу і Пріштіну. На Косовім Поли Серби відай впослідне будуть ставити опір союзним війскам.**

ПОТВЕРДЖЕНЄ ВІСТИ ПРО ЗАНЯТЄ МОНАСТИРА.

БЕРЛІН, 20. падолиста. — Зі Софії надійшли урядові вісти:

„Воєнні операції на полудни поступають з добрим успіхом дальше наперед.

„В середу заняли ми місцевости Соницю, через що осягнули отверту дорогу до Прілєпу і Монастира. Оба ті міста находять ся вже в наших руках.

„Коло Нікодіма наші війска відбили напад Французів і прогнали їх за ріку Чорну. Богато французьких жовнїрів в часї утечі полишили кріси і проче оружєнє".

В полудневій Сербії Серби мають у своїх руках лише місто Охріду.

26.000 СЕРБІВ ПОЛОНЕНО ПРОТЯГОМ ОДНОГО ТИЖНЯ.

БЕРЛІН, 21. падолиста. — З поля битви в Сербії наспіли отсі вісти:

„Протягом послїдного тижня німецькі, австро-угорські і болгарські війска полонили 26.000 Сербів".

„Від початку нового наступу на Сербію, то є за час послїдних 6 тижнів, Серби стратили понад 80.000 людий в полонених і понад 500 гармат".

СКУТАРІ — СТОЛИЦЕЮ СЕРБСЬКОГО І ЧОРНОГОРСЬКОГО ПРАВИТЕЛЬСТВА.

АТЕНИ, 20. падолиста. — **З Мітровіци перенесено осідок сербського правительства до Скутарі. Таксамо і чорногорське правительство, хоч Цетиню не грозить ще безпосередна небезпека, зістало перенесене до Скутарі.**

Скутарі лежить над озером тої-ж назви, яке є рікою получене з Адрійським морем. Скутарі лежить в полудневій части Чорногори над границею Альбанії.

Чи Скутарі довго позістане осідком обох тих держав, можна сумнівати ся. Союзні війска, які вже заняли майже цілий Новобазарський Санджак, перейдуть на цілій лінії також і границї Чорногори. Тоді Чорногора і Сербія перенесуть свої осідки правдоподібно до Італії.

НІМЕЦЬКІ ВІЙСКА В ЦАРГОРОДІ.

ЖЕНЕВА (Швайцарія), 21. падолиста. — **Телєграми з Царгороду доносять, що там прибули вже перші відділи німецького війска. В найблизших днях має прибути до Царгороду також і Макензен. На Ґаліполї прибули вже тяжкі німецькі гармати, якими небаром розпічнеть ся острілюванє англійських становищ. Панує загальне переконанє, що Англійці в найблизших днях опорожнять зовсім Ґаліполї.**

ВІЙНА З ІТАЛІЄЮ:

ІТАЛІЙЦІ ЗНОВА БОМБАРДУЮТЬ ҐОРИЦІЮ.

ВІДЕНЬ, 20. падолиста. — **Італійці розпочали знова нову офензиву над рікою Ізонцо і роблять всї можливі зусиля, щоби здобути Ґорицію. Недалеко моста через Ізонцо і на доооколичних горбках кипить завзятий бій. Італійці засипають місто градом куль всїлякої величини. Понад 3.000 куль впало на місто. В богато місцях місто горить, богато цивільних мешканців міста убито. Шкоди в знищених домах і маєтку величні. Однак під воєнним зглядом Італійці не віднесли жадного успіху. Австрійські війска задержали в своїх руках всі становища.**

Американський воєнний кореспондент, Карол Г. фон Віґанд, описуючи послідні битви над рікою Ізонцо, подає, що Італійці стратили в трох перших наступах найменьше 300.000 людий в убитих і ранених.

Італійці розпочали тепер четвертий з черги наступ. Протягом кількох найблизших днів буде можна вже оцінити успіх або невдачу сего наступу. Перші два дні не принесли Італійцям ніякого успіху, натомісць нові величезні страти. Італійці шли до приступу лавою. Австрійські гармати і машинові кріси мали жниво. Тисячі італійських трупів застелили терен перед австрійськими окопами.

Головна команда над австрійськими війсками вздовж ріки Ізонцо спочиває в руках ґен. Боровевича, який свого часу успішно боров ся з Москалями на Покутю і на Буковині.

НА МОРИ:

ФРАНЦУСЬКИЙ КОРАБЕЛЬ „КАЛЬВАДЕС" ПОТОНУВ ВРАЗ З 800 ЖОВНІРАМИ.

ЛОНДОН, 20. падолиста. — **Урядові телєграми доносять, що німецька підводна лодка затопила на Середземнім мори французький транспортовий корабель „Кальвадес", який находив ся в дорозі з Ґаліполї до Франції і віз зі собою 800 жовнірів, які через 16 місяців били ся на Ґаліполї. Англійський корабель „Лейди Плимут" виратував 53 людий, які держали ся плаваючих останків корабля.**

—o—

ГРЕЦІЯ НА РОЗПУТЮ.

АТЕНИ, 21. падолиста. — **Під впливом французьких і англійських політиків грецьке правительство заявило, що не буде інтернувати сербських жовнірів, на случай, коли би вони перейшли границю Греції. Рівночасно однак грецьке правительство зробило застереженє, а іменно, що не позволить війскам, які утїкли зі Сербії до Греції, наново орґанізувати ся і зводити дальші битви.**

СПИНЕНЄ ГРЕЦЬКОЇ ТОРГОВЛЇ.

ЛОНДОН, 20. падолиста. — **Англійське правительство видало наказ, що ніодин грецький корабель не сьміє брати набору в пристанях, які належать до Англії або її союзників. Ті грецькі кораблї, які під ту пору находять ся вже в пристанях, мають скінчити набір і опустити пристані.**

Англійське правительство в сей спосіб змусить Грецію до ділання після волї Англії і її союзників.

РУЇНА В НАШІМ РІДНІМ КРАЮ.

—o—

З ПОБУТУ МОСКАЛІВ В ЖУРОВІ, ПОВ. РОГАТИН.

Понизше наведений лист писав Омелян Озарків (Журів, пов. Рогатин) до свого батька Евстахія в Брукдині, Н. Й. Лист писаний 18. вересня 1915 р.

Дорогий Тату!

Доношу Вам, що ми, Богу дякувати, здорові. Мама одержала посьвідку на 50 корон від Вас, але гроший дотепер ще не виплатили.

Я був слабий. Брат Славко був постріляний в ногу. Тепер ми вже всі здорові.

Москалї забрали нам всю одіж, що лише була. В хатї все поломили (ліжка, столи, шафи), порозбивали кафлеві печі і виломили вікна. Чого не могли взяти зі собою, то спалили.

Ви, Тату, писали, щоби ми не боялись Москалів, що вони нам нічого не зроблять. Але що з того, коли нас обдерли і зрабували дочиста. До гуку гармат і до стріляня ми призвичаїли ся. Славко, хоч був ранений, то, як почув лише гук гармат, то виліз аж на дах фабрики і дивив ся, чи вже далеко Москалів загнали. Правда, що Москалї дали ся нам добре в знатє, але за те, як прийшли війска наші і німецькі, то помстили ся за наші кривди. Поза гору і могилу Москалями встелили поле як снопами. Кождий Москаль наложив головою, бо їм те належало ся за ту людську кривду, яку вони заподіяли.

Щодо Татових братів, то всі три вони жиють і є при війску. Михайло був кілька днів на урльопі. Володимир писав з війска, що є у Бельгії. Іван був в Перемишли і дістав ся до неволї, коли Москалї здобули Перемишль.

Війт просив Вас, Тату, розвідати ся за його сином Петром, бо вже рік не писав до дому. Вахмайстер від жандармерії з Букачовець забитий.

Богато людий померло тут зі страху, а ще більше на холеру. Михайло Крижанївський помер.

Здоровимо Вас, Тату, і просимо на нас не забувати. До побачення.

Ваш син
Омелян Озарків.

—o—

ЯК МОСКАЛЇ ГОСПОДАРИЛИ В БОБРЕЧЧИНЇ.

Понизше наведений лист писала Касьна Савчук (Підярків, пов. Бібрка) до своєї доньки Марії в Бруклині, Н. Й. Лист писаний 13. вересня 1915 року.

Дорога Дитино!

Доношу Тобі, що я ще при житю. Жаль менї, що Ти далеко від мене і я на старі літа не маю при кім голови положити. Не досить, що я слаба, а то ще приходить ся терпіти велику нужду. **А все те наробили ті проклятї монголи і кацапи. В мене така біда, що годі описати. Мала я сім курий і проклятий Москаль всі до одної забрав. Як ми втікали до Стрия, то Москалї нас здогонили і все від нас повідбирали. Я мала 10 корон і то менї відобрали. Просила я Москаля цілим серцем, нажу, що сей останний мій цент. Не помогло. Москалї се не люди, а гірше звірів.**

Коли ми вернули до дому, село застали ціле, але цілком зрабоване. Всьо рабували і крали, що лише їм під руки попало. Прошу Тебе, Дитино, ратуй мене, як можеш. І розкажи другим, нехай ратують своїх родичів, бо нужда дуже велика.

На нашій горі вчать тепер рекрутів. Від 18 до 50 літ пійшли всі до війска.

У нас дорожня тепер дуже велика: пачка сірників коштує 8 сотиків, сіль — 28 сотиків. Кажуть, що люди будуть все діставати так, як жовнїри, бо Москаль, як утїкав, то понищив і попалив богато сіл. Як прийшло наше війско, то гнало за Москалями як за розбійниками. Деякі Москалї втікали босі і на-пів голі.

З Підсоснова всі кацапи вивтїкали до Росії, бо вони вже мали у себе навіть свого батюшку (був подібний до нашого жида Арона).

Ще раз прошу Тебе, моя Доню, ратуй мене і пришли кілька корон, а по войнї приїзди зараз до дому.

Здоровлю Тебе щирим серцем,
Твоя мама **Касьна.**

—o—

МОСКАЛЇ В САМБІРЩИНЇ.

Понизше наведений лист писаний Катериною Чепіль (село Зарайско, пов. Самбір) до сестри Анни Тимчишин в Пітсбурґ, Па. Лист писаний 4. вересня, 1915 р.

Дорога Сестро!

Чому Ви про нас забули і нічого не пишете. Ми, Богу дякувати, здорові і тепер поводить ся нам вже несогірше. Але яке було наше житє за московських часів, то аж серце млїє, коли те все згадаю. **Де, бувало, поступити ся, всюди був плач і зойк. Десять місяців були ми під московським ярмом, невільниками у своїй хатї. Як найшла та московська навала на села, як розійшла ся вона по хатах, то все лише брали, все крали, а чого не могли забрати, то нищили і палили.**

Ми через цілий місяць, як була битва в нашім селї, не мешкали в хатах. Ціле село стояло пусткою, не було в нїм ніодної живої душі. В нашім селї був страшний бій. Москалї мали окопи на Болозівській горі, а наші війска були в Зарайску і в Містковичах. Болозів, Загіре, Конюшки, Містковичі — всї ті села спалені. На Климівщинї Москалї зрабували все: конї, корови, вози і взагалї все, що лише дало ся взяти, а потому ціле село спалили. Але прийшли наші славні війска і 15-го мая стали проганяти Москалів. І так Бог забрав від нас того страшного визволителя, проклятих Москалів.

Ви в Америцї щасливі, що того всього не бачите. По битві то тут труп на трупі лежав, кров ляла ся потоками, а ранених і калік, то аж страшно згадувати.

На тім кінчу писанє, а як дістану відповідь, то в другім листі точнїйше опишу нашу біду.

Здоровлю Тебе з глибини серця,
Твоя сестра **Катерина Чепіль.**

ЩО ДІЄТЬ СЯ З ФОНДАМИ?

Зі звіту д-ра Семена Демидчука про складки на жертви війни, поміщеного у „Свободі" з 16. с. м.; довідуємо ся, що з гроший, які вислано з Філядельфії для потерпівших Українців у старім краю, — Український Запомоговий Комітет одержав **ледви трохи більше ніж половину.** Згадуєть ся у звіті, що з Філядельфії вислано $12.000.00, то значить, около **80 тисяч корон**, з чого до Українського Запомогового Комітету у Відни дістало ся всего лише **46 тисяч корон.**

А решта?

Решта пійшла в инші руки, бо з Філядельфії вислано гроші до міністерства заграничних справ у Відни і то не з порученєм, щоби виплачено їх Українському Запомоговому Комітетови, але: **„для Русинів цілої австро-угорської монархії".** Тому то се міністерство дало відразу трету часть міністерству внутрішних справ в Будапешті для угорських Русинів, а крім того дало ще 1.333 доляри Загальному Запомоговому Комітетови у Відни, значить Українському Запомоговому Комітетови дало **6.667 долярів**, а решту, то є **5.333 долярів** в инші руки.

Щодо першої посилки **4.000 долярів** (около 26 тисяч корон), то не знати, чи їх зложили угорські Русини, або чи зложили галицькі Українці для угорських (бо Угорщани збирають свій фонд окремо), але, що важнійше, то не знати також, чи ті гроші дістануть ся угорським Русинам, бо й не знати, чи вони на угорській Руси мають свій комітет, або, чи угорське правительство схоче тепер нарочно такий комітет утворити. Отже і не знати також, що станеть ся з грішми, висланими угорському правительству для угорських Русинів.

Але відки українські гроші з Америки мають іти для Віденського Загального Комітету?

Міністерство заграничних справ у Відни відай міркувало собі, що той комітет може часом кине щось і якомусь Русинови, отже дало там **1.333 долярів** (около 8 тисяч корон), одначе звісна річ, що **Українці звертають ся по запомоги до Українського Комітету,** хоч би з тої причини, що у Відни позасновувано нарочно ріжні комітети, як: український, чеський, жидівський і т. д., а комітет — загальний, се хиба передівсім німецький. Безперечно, що може відтам попасти ся якийсь сотик і якому Українцеви, але сподіваємо ся, що і управа того Загального Комітету настільки вирозуміла, що не брала би за зле Українцям, як би свої гроші давали лише своїм, бож звісна річ, **що Українці в Австрії найбіднійші і потерпіли тай ще терплять найбільше знищенє.** Алеж як хтось сам дає, то безперечно, що не відкинуть, хоч би лише з тої причини, аби жертводавець не образив ся.

Отже з 12 тисяч долярів, які вислано з Філядельфії до Відня, **5.333 долярів** (меньша половина) **не пійшла в українські руки,** — лише: до угорського правительства в Будапешті — (нібй для угорських Русинів, але угорське правительство певно віддасть до розпорядимости мадярському комітетови), — і до Загального Комітету у Відни.

Філядельфійська ґазета „Америка" докоряла „Свободі" й У. Н. Раді за збірку $12.500.00, яку придбано від „Крішен Геральда" з Ню Йорку, — тому, що комітет у Відни, який переняв ту суму, має давати підмоги також і Полякам та Жидам.

Одначе треба тій ґазеті знати, що то дали **Американці** і вони дали **для Галичан**, але не хотіли ділити, а дали до поділу **чисто українському комітетови.** Натомісць гроші, які вислано з Філядельфії, зложили **Українці** і вони дали **для Українців**, а філядельфійський комітет дав половину до поділу **чужим комітетам.**

Чи більший гріх: роздобути **чужі гроші** і дати **свому** комітетови, хоч би **з правом** підмог і для бідних споміж других народів, — чи: роздобути **свої гроші** і дати **чужому** комітетови, хоч би **з правом підмог** і для бідних Українців?

Хтось один мусить мати слушність.

Вкінци згадаємо (як се вже зазначено в „Свободі" із втірка), що посилки У. Н. Ради з Фонду визволеня України до Українського Запомогового Комітету у Відни перевисшили вже посилки філядельфійські (з Філядельфії вислано там **46 тисяч** корон, а з Фонду визволеня України **50 тисяч** корон).

Не ходить нам о те, аби хвалити ся, що ось-то у нас більше ніж у вас, але о те, щоби вказати „Америці", що вона на своє самохвальство не має поперти в „нумерах".

Нехай би Фонд визволеня України зріс в десятеро, а філядельфійський і в двайцятеро, то „ол-райт". Ми сим будемо лише тішити ся, бо знаємо, на яку благородну ціль складають американські Українці патріоти. Коби лише ті фонди не блукали манівцями, а йшли просто там, де їх призначено і, де їх так дуже і дуже потрібно. Ось в чім сук!

Кінчимо желанєм, аби бодай на будуче було инакше, а тоді безперечно й инакша буде оцінка у кождого справедливого чоловіка.

ПІД РОЗВАГУ ТИМ, ДО КОГО СЕ НАЛЕЖИТЬ.

В 257 числі „Америки" (з дня 9. падолиста 1915) появила ся статя, котра мала нібито критично розібрати соймові наради. Сказано там між иншим, що предсідатель Сойму замісць молитвою отворив Сойм лайкою на нашу церковну власть, а пяні фірмани з броварень з шумними титулами „послів" ревіли: „Проч з попами. Ганьба їм!"

Поминувши назву „фірманів з броварень", кинену на статочних людий, на цьвіт українського народу в Америці — неправдою є (як се показує друкована в цілости бесіда предсідателя Сойму), що предсідатель Сойму накидав ся лайкою на церковну власть. Противно, я в своїй бесіді не тільки словом не уразив нікого з духовенства, але ще й підніс його високо в очах цілого Сойму, оправдував його неприсутність на Соймі і навів його значінє для нашого духового відродженя. Навіть навів многі імена сьвящеників як в старім краю так і тут в Америці, назвав їх найкрасшими синами України і з признанєм говорив про епископа Будку в Канаді. Отже мильно поінформовано „Америку" щодо моєї бесіди.

Ми не отвирали Сойму молитвою тому, що ані в старім краю ані тут нема звичаю, щоб публичні збори, сойми, віча і т. д. отвирати молитвами; на се є церков, а не публичні галї.

„Америка" каже, що Поляки за свою льояльність до папи дістали раз 5 тисяч, а відтак 25 тисяч франків запомоги. Се правда, але сему причина не те, що польський сойм заявив папі свою льояльність, але ті впливи, які Поляки мають у Ватикані. Вони мають там „чорного папу" (так називають ґенерала Єзуїтів), котрим тепер є Поляк, і много инших впливових осіб. Ми таких не маємо. Вони є чистої крови римо-католиками, їх є 20 міліонів, а нас униятів в католицькій церкві — жмінка.

Про наше духовенство, длятого що воно жонате, казав раз один з тутешних епископів, що воно є раною на католицькій церкві.

Дальше каже „Америка", що Німеччина тому годить ся на відбудованє Польщі, бо Рим сего хоче. На се можна сказати, що коли Німці обіцюють відбудувати хоть частину Польщі (а то ще питанє), то зроблять се для своєї користи, а не для Поляків, а тим меньше для папи. Подруге, Поляки мають за собою недавну історичну державу, мають повстаня яко протест, мають всюди впливових людий, а ми того не маємо.

З того всього приходить „Америка" до заключеня, що наш Сойм міг відбудувати Україну через поклін папі; з через те, що сего не зробив, образив, прогнівив папу і тепер України вільної не буде. І через те загирив Сойм ту хвилю, яка може вернутись доперва за яких кількасот літ.

Що за льоґіка? Як Український Сойм складав ся з пяної голоти, з броварняних фірманів, то очевидно Рим не потребує гнівати ся на Український Сойм, бож з голотою ніхто не числить ся; а як Сойм представляли люди чесні і поважні, з котрими очевидно Рим мав би числити ся, то пощо звати тих людий броварняними фірманами?

Ось-тут і вилазить шило з мішка. Сойм становили люди чесні і поважні, Сойм удав ся на причуд гарно, відбув ся поважно і статочно, але відбув ся помимо „нашої" волі, відбув ся помимо „нашого" бажаня, — тож треба той Сойм знищити в очах людий; знищити, сплюгавити соймових послів, Сойм назвати траґікомедією, щоб — Боже борони — люди не перевели соймових ухвал в житє, не поперли послів, не поперли Комітету вибраного Соймом, бо в такім разі — „ми" останемо на однім березі, а нарід на другім. Отсе є дійсна ціль критики „Америки". Чи добру дорогу Ви вибрали — час покаже.

Нарід на стільки дозрів, що потрафить відріжнити полову від зерна. Як Ви думаєте, що клеветами і болотом навернете нарід на свою сторону, то пробуйте далі. Ми се робити будемо одностию і статочною критикою. Памятайте, що за правдою стануть не тільки „фірмани", але і всі ті, що тих „фірманів" на Сойм вислали, а за ними і весь український нарід як тут так і в старім краю, а на се вказують привітні письма і телеґрами присилані на Сойм і статї старокраєвих часописий. А коли прийде час слати до Риму петицію, то ми вишлемо і то не з підписами „фірманів", а з підписами цілого українського народу в Америці, — щоби Рим увільнив нас від тих, котрі замісць нарід єднати — роздинюють його; замісць будувати Христову церкву на любві і згоді — руйнують її клеветою, юдять брата на брата і нищать всьо, що красне і велике.

Мудрій голові досить одного слова.

Др. В. Й. Сіменович,
предсідатель Українського Сойму і Загального Українського Комітету.

Український Сойм
ДНЯ 30 і 31. ЖОВТНЯ 1915 Р. В НЮ ЙОРКУ.

(ЗВІТ).

(Продовженє).

Реферати:

Мирослав Січинський: реферат на тему „Змаганя України до волі".

Сьвітлий Сойме!

Перший Український Сойм у Злучених Державах радить над добром українських іміґрантів тут на американській землі і над справою визволеня України, нашої батьківської землі в Европі.

Перший день нашої ради Ви призначили справі визволеня України. Тому на вступі я буду говорити про боротьбу Українців за свободу.

Тому 150 літ великий француський письменник Вольтер, пишучи історію шведського короля Карла XII, котрий разом з нашим Мазепою боронив сьвіт проти надто великої Росії, так говорив про Україну: **„Україна все борола ся за свободу".**

Се є дуже важні слова: Україна все борола ся за свободу. Мимоволі хочеть ся додати: чому вона дотепер тої свободи не має? А наші предки мали. Вони тому тисяч літ збудували були велику київську державу, нічим не гіршу від других держав того часу. Але Україна лежить при дорозі між Азією й Европою і дикі татарські люди йшли з Азії рабувати богатий хліборобський край і зруйнували українську державу: богато народу винищили або забрали у неволю; богато міст і сіл попалили; той порядок, котрий був, скасували, але жадного нового не завели, бо не вміли. Таким способом Україна дуже ослабла і тоді сусіди, хоч не такі дикі як Татари, забрали українські краї під свою власть. Наперед прийшла Польща і мало принесла доброго, але богато утиску і неволі. Український мужик дістав панщину з ласки польських соймів (від 1520 р. почавши), а українські дідичі дістали до вибору: або зрікати ся панських прав і привілеїв, або зрікати ся української національности. Дідичі воліли виречи ся української нації ніж дідичівської позиції і таким способом український нарід став дивним народом, бо дістав неукраїнську аристократію. Між панами і хлопами була лише одна ріжниця: пани були богатші і свобіднійші, а хлопи були о много біднійші і поневолені.

На Україні пани ріжнили ся і ріжнять ся від хлопів не лише богатством і вольностию, але також религією, мовою і національностию. Як українська найвисша кляса зрадила Україну і спольщила ся, тоді зачала ся велика українська боротьба за свободу. Під проводом козацтва, про котре можна сказати, що воно було українською середною клясою, українські села і міста повстали проти дворів, а тимсамим проти Польщі. За почином Богдана Хмельницького Україна визволила ся зпід польського пановання і стала самостійною републикою власне у той самий час (1648), коли Англійці зробили революцію і проголосили перед Европою, що нарід є старший від короля. У боротьбі за свободу навіть Англія не робила революції скорше від України. Нині Англія не знає про Україну, але у той час знала. У всіх европейських краях виходили книжки про українську републику. Та република зробила одну особливу річ: **вона знесла панщину.** Наша батьківська земля освободила селянську клясу від панщини одна з перших між усіми народами Европи. На питанє, хто ми є, можемо з гордостию сказати, що **ми походимо з того краю, котрий перший зі всіх країв східної Европи зніс панщину і зачав орґанізувати демократичну републику.**

Чому та република не встояла ся? Чому вона впала?

Вона мала богато більше свободи ніж сусіди, і всі сусіди були їй противні. Один сусід — Туреччина у той час ще торгувала невільниками. Другий сусід — Польща не тримала невільників, але мала такий панщизняний лад, котрий не богато ріжнив ся від неволі. Панство в Польщі було свобідне, аж занадто свобідне, але мужик не уважав ся за чоловіка. У третого сусіда — у Московщині навіть найвисша аристократія не мала свободи і всі московські люди були царськими рабами.

Між такими сусідами нова українська република не могла вижити; вона до жадного з них не була подібна і від жадного не мала помочи. Тоді Богдан Хмельницький прилучив Україну до московського царства — не на підданство, але яко рівний з рівним. Тодішна українська конституція ґарантувала українському народови повну самоуправу в заряді, суді, школі, армії і церкві. Ту конституцію цар став ломити ще за житя Хмельницького. За недовгий час з тої конституції не лишило ся ані сліду, зовсім так, як пророкували англійські ґазети, котрі 1654 р. писали, що зле Україна робить, що лучить ся з московським царством, бо Москва не додержить умови і не стерпить української самоуправи.

У тім нема нічого дивного, що московські царі і бояри не любили українських свобід і всіми силами старали ся взяти Україну під ноги. Але важне є питанє: чому Українці, котрі „все борoли ся за свободу", не оборонили української самоуправи? На те є лише одна відповідь: зрада по стороні панства і темнота по стороні мужицтва. Козацька старшина, так як висша кляса з кождого народу, більше цінила свою позицію ніж добро нації. Простий нарід, селянство, так як у кождім другім краю того часу, не розуміло навіть добре своєї власної кляси, не то цілої нації. Козацька старшина боронила української автономії, але хотіла завести панщину і стати українською шляхтою на місце польської. Мужицтво ненавиділо польську панщину і бояло ся нової. А московські царі і бояри були такі самі мудрі політики, як тепер. Вони казали українському мужикови: „Що тебе обходить Україна? Нащо тобі автономії?! Слухай нас, а всьо буде добре". Рівночасно обіцювали українським панам, що позволять завести панщину, як козацька старшина віддасть українську політику в руки Москви. Сто трийцять пять літ після того як Хмельницький зніс польські панщизняні порядки, цариця Катерина завела московські. Тоді вже не було кому боронити вольности українського краю; козацька старшина змосковщила ся, а простий нарід працював на неї у ярмі.

Але під попелом тліла іскра, і як француська революція 1798 року дала сьвітови знати, що всі люди повинні мати рівне право, тоді і на Україні загорів новий огонь і наша батьківська земля неначе зі сну пробудила ся. Се стало ся тому сто літ. Від того часу богато води уплило. Наш рідний край все в неволі, але зоря нової свободи вже зорить. На чім опираєть ся наша певність, що й Україна стане господарем у своїй хаті? **На політичній просьвіті української хліборобської і робітничої кляси.** Наші учителі — Шевченко, Драгоманів і Франко показали нам, що дорога до свободи українського краю йде через економічну свободу тих людий, котрі є в більшости в краю, то значить: **мужиків і робітників.** Вони поставили фундамент під будову відродженої України, а тим фундаментом є **демократія.** Вони навчили нас, що боротьбу за свободу українського краю треба оперти не на інтересах висших кляс, але на добрі тої кляси, що є на споді. Се вичитаєте у кождій політичній поемі Шевченка, у кождій брошурі Драгоманова і у кождім оповіданю Франка.

Як би висші кляси української суспільности зрадили добро цілої України для добра тих висших кляс, так як то було в минувшині, то одна річ певна: **сьвідома українська хліборобська і робітнича кляса ніколи не відречеть ся політичної свободи українського краю, бо вона вже розуміє те, чого не розумів простий нарід за часів козаччини, а іменно ту велику правду, що економічна свобода простого народу на Україні лише тоді можлива, як Україна здобуде політичну свободу яко край, яко ціла нація.**

—o—

Др. Семен Демидчук яко заступник Загальної Української Ради в старім краю виголосив реферат на тему: „Австрійська Україна від 1914 р. до нині".

Бесідник згадує за неполагоджені політично-національні справи, які остали з 1913. року, а то квестія шкільництва і справа виборчої реформи; сї дві справи полагоджено якраз в перших місяцях 1914. року. Ювилей Шевченка, який припадав на 1914. рік, закінчив ся величавим здвигом Січий і Соколів у Львові 28. червня, саме в день замордованя австрійської архикняжої пари в Сараєві. Від тоді почали ся воєнні приготованя, а коли виповіджено Сербії війну 28. липня, тоді український нарід в Австрії отворив сейчас Головну Українську Раду, яко найвисше національно-політичне тіло. Головна Українська Рада видала сейчас маніфести, зазиви і поклики в справі з'орґанізованя українського війська, Українських Січових Стрільців, в справі складок на національну оборону і помочи жертвам війни, а громадянство карно слухало сих зазивів.

По занятю Львова 3. вересня перенесла ся велика часть українського громадянства до Відня і инших міст Австрії, а ся часть, що лишила ся в Галичині, мала цілком замкнені уста, бо російські власти заборонили навіть уживанє української мови.

В сей тяжкий час на Українську Раду припала важка задача: постарати ся о житє для утікачів і провадити національно-політичні справи. На другу половину серпня припадає створенє „Союза визволу України", зложеного з російських Українців. Сей Союз видав маніфест до цілого цивілізованого сьвіта, представив коротко історію знущань Росії над українським народом і проголосив свої програмові змаганя до створеня независимої української держави з українських земель, відбитих від Росії. Праця Союза визволу України була дуже вдатна, бо члени Союза вміли заінтересувати українською справою цілу Европу.

Головна Українська Рада робила аналоґічну роботу в Австрії і Німеччині. Колиж побідна офензива австрійсько-німецьких війск в маю додала Українцям надії на зреалізованє їх національного постуляту, тоді, дня 5. мая, з'орґанізовано одно національно-політичне тіло, Загальну Українську Раду, до котрої увійшли представники австрійських і російських Українців. Від тепер працюють вони спільно над освободженєм України з російського ярма, а при нагоді поставленя польським народним комітетом домаганя, щоби здобуті українські землі прилучити до Польщі, Загальна Українська Рада внесла до австрійського і німецького правительства рішучий протест проти такого замаху.

Загалом українське громадянство в Европі, а з окрема Загальна Українська Рада серед даних відносин працює після найліпших сил, щоби здобути волю України.

(Дальше буде).

„We ask the Anglo-Saxon World for Help."

To the Editor of "Svoboda",

Sir—

It is with great pleasure that I beg to inform you of my arrival in the United States of America. Having served a few months in the British Army and tried afterwards in many ways to prove the sincerity of my attachment to England and the English principles of individualism which, rightly or wrongly, every Englishman believes that he is upholding in this terrible war, I grew to realize more and more both the necessity and yet the hopelessness of continuing my efforts in England on behalf of your people and of the national, cultural and spiritual ideals represented by the Ukraine. While Englishmen, Scotsmen, and especially Irishmen listened with obvious sympathy to my private explanations of the attitude of the Ukrainians, while a few publications still opened their columns to me for the sake of fairness there was in England an under-current of ideas which was taking unduly large proportions. Russian agents were hard at work in London; the police authorities were prepared to seize upon any excuse in order to hamper the work of the Ukraine Committee. The censorship expressly sanctioned by Parliament in order to prevent the leakage of military information and for no other reason was used to prevent me from receiving *La Revue Ukrainienne,* the only respectable Ukrainian publication available to French and English readers. After discussing the matter with the several friends of the Ukraine in England, including members of Parliament, I came to the conclusion that the day was fast coming when the papers of the Ukraine Committee should be at the mercy of the Russian spies, when I could no longer hope to find work and, worse of all, when my pleading on behalf of the Ukrainian aspirations would be construed as an act of defiance against Russia and therefore as treason against the most unholy and soul-troubling alliance of modern times. The work I have tried to accomplish for that misunderstood and yet so much deserving Slav nation, Oukraïna, was one which it was imperative some one should undertake in England. I did not take it up in a hurry nor without considering all the aspects of the case. But what little can be done in war time is being done by other friends of your people. Now after three years, when I know more about the Ukraine and when so many Ukrainians I knew, loved and respected are either in Russian prison or in exile, or killed by the uncivilized troops of the most uncultured nation in the world, the Muscovite, I would as soon think of suicide as I could of giving up the work I started. With your leave, it is here that I intend to pursue it. It is a matter of conscience since I know the rights of the matter. It is a matter of sentiment since I, born and bred a Catholic, and an individualist by reason, believe that the individual soul of every man must be saved even if it offends the alleged collective spirit of a people. That which I know therefore to be true that shall I work for even if my English friends consider that the present circumstances command silence. Finally, it is a matter of reason since I am convinced that a free Ukraine will be a guarantee for the future peace of the world and that the British Empire will some day bless the hour when the Ukraine freedom was first dreamed of.

The fact that no one can charge me with any inclination for, or leaning towards the principles according to which Germany is fighting will, I trust, prevent any one in this country from accusing me of being a pro German. I detest the principle of the State master of the souls and the bodies of men. I believe that the best government is that which governs least of all; I believe that the individual is more in the eyes of God than the aggregate. All those who have read my writings know that much. Therefore my efforts on behalf of the Ukraine should not be misconstrued by Americans even though I am unable to deny the obvious fact that Austrian rule was much more palatable to the Ukrainians than the Russian. God be praised, Austria is not Germany nor is England Russia.

Having made this necessary explanation for the lenght of which I must apologize to you, and over which I shall not come again I beg to place myself, my efforts, my voice and my pen altogether at the service of the Ukrainians of America. With you, Sir, and your readers, and your American friends, and all the various groups and organizations of Ukrainians in this country, I hope to work towards the prevention of a great injustice being perpetrated when Peace terms are discussed, (that is, if you will allow me and give me your confidence), with unremitting energy. I have not come to advise, but to be advised, not to dictate a policy but to act in harmony and full agreement with you all. Our aim is, I take it, simple. We ask the Anglo-Saxon world to help, since they alone can do it, an unfortunate nation. We wish while we personally remain loyal in thought and deed, to the principles that govern this Republic and the neighboring Dominion of Canada, to see justice done to the Ukrainian nation. In short we desire to emphasize the necessity of applying to the Ukraine also the words of Sir Edward Grey, that "all nationalities have the right to live their own independent lives, working out their own forms of Government for themselves and their own development whether they be great States or small States, in full liberty."

What American, what Anglo-Saxon will dare assert that to one nation alone this should be denied—and that nation the Ukrainian?

New York, November 20, 1915.

GEORGE RAFFALOVICH.

ЛИСТ П. ДЖОРДЖА РАФАЛОВИЧА.

П. Джордж Рафалович, котрий — як ми вже писали у „Свободі" — приїхав з Англії до Злучених Держав, прислав до нашої редакції повисший лист, в якім представляєть ся українській публіці в Америці.

Вправді п. Рафалович знаний вже Українцям яко автор книжки The Ukraine і многих статий про українську справу в англійській пресі, одначе з уваги, що хоче тут працювати між нами, представляє свої дотеперішні заходи і програму на будуче.

П. Рафалович каже у своїм листі, що підчас теперішної війни старав ся скілько міг працювати для української справи в Англії в пресі і в особистих зносинах, одначе вкінци дійшло до того, що тамошні відносини стали ся такі прикрі, що всякі його заходи стрічали великі перепони. Дійшло до того, що російські агенти, яких є повно в Лондоні, мали намір напасти на Британійський Український Комітет, котрого п. Рафалович є секретарем, та загарбати його кількалітну працю. З уваги на ті неможливі відносини п. Рафалович стратив надію, аби тепер міг в Англії працювати успішно для української справи і порадивши ся з лондонськими приятелями України, між якими є і посли до англійського парляменту, постановив виїхати до Америки. „То, що ще можна буде зробити в Англії — пише п. Рафалович — зроблять инші тамошні приятелі України".

„Тепер — читаємо дальше в листі п. Рафаловича — по трох роках, в яких я пізнав Україну, в часі, коли стільки Українців, котрих я знав, любив і поважав, є або в російській неволі або на прогнаню, або убиті військом найменьше культурного народа на сьвіті — Москалями, я радше думав би про самовбийство ніж про покинене тої праці, яку я зачав".

„І працю свою буду продовжати дальше мимо того, що мої англійські приятелі запевняють, що в теперішну пору порадніще було би мовчати. Я переконаний, що вільна Україна буде запорукою будучого сьвітового мира та, що британійська держава буде благословити годину, в якій вперве заблисла мрія про вільну Україну" — читаємо там дальше.

Відтак пише п. Рафалович, що готовий до праці для української справи в Америці разом з тутешними Українцями, від котрих вижидає вказівок, а кінчить свій лист отсими словами:

„Я сподіваю ся працювати з усіх сил особливо, коли прийдуть мирові переговори, щоби не стала ся кривда українському народови.

„Ми звертаємо ся до англьо-саксонського сьвіта о поміч, бо лише він може помогти тому нещасливому народови.

„Ми хочемо вказати на потребу приміненя до України слів сер Едварда Грея, що „всі народи мають право жити своїм власним незвисимим житєм, витворюючи для себе свої власні форми правліня і поступаючи у своїм розвитку в повній свободі, без огляду на се, чи то були би великі чи малі держави".

В ЧЕСТЬ УКРАЇНСЬКИХ СІЧОВИХ СТРІЛЬЦІВ.

Красна гадка повстала у Українців в Ню Йорку і в Філядельфії.

В Ню Йорку товариство **„Українська Бесіда"**, а в Філядельфії товариство **„Любов"**, від. 45 У. Н. С., дають вечерниці в честь Українських Січових Стрільців. Нюйорська „Українська Бесіда" дає концерт і баль **в сей четвер**, дня 25-ого с. м. (Arlington Hall, 8th St., о годині 5. пополудни), а філядельфійська „Любов" дає баль **в сю середу** (Metropolitan Hall, Fairmount Ave., о годині 7.30 вечером).

Се красний початок, за яким повинні би пійти Українці і по инших містах.

Така ціль — як дар для українського війска, що бореть ся за волю України, буде безперечно заохотою для кождого, щоби взяти участь у вечерницях і причинити ся і від себе чимось на дар для нашого нового козацтва.

Як би то гарно було, як би ми так всюди в Америці цілий чистий прихід з усіх забав, представлень, концертів і т. д., призначили на дар для Українських Січових Стрільців. Тоді могли би ми сказати, що зима з року 1915 на 1916 не проминула у нас безслідно, бо **все і всюди ми думали про тих наших братів молодців, що з крісами в руках борють ся проти царської армії і придбали для них дарунок не маленький.**

Не забуваймо про наших молодих борців, то і наше діло не забудеть ся ніколи.

Нехай же за добрим прикладом Українців з Ню Йорку і Філядельфії підуть Українці всюди, де будуть готовити забави чи представленя.

НАДІСЛАНЕ.

Ми дістали отсей лист:

Хвальна Редакціє!

Отсю статю повинен я післати яко спростоване до часописи „Америка". Одначе з уваги на те, що „Америка" відмовила моїй просьбі останного разу, я набрав переконаня, що відмовить мені і сим разом і тому прошу Хвальну Редакцію о ласкаве поміщене отсеї, може й за довгої, оборони.

Др. С. Демидчук.

В САМООБОРОНІ.

Хочу бути оптимістом і сказати, що не хто инший, але часопись „Америка" завзяла ся, щоби мене „здемаскувати" перед українською суспільностию в Америці. Причин не знаю, але ціль „Америки" очевидна. Головна статя, в якій мене „здемасковано", появила ся в 247. числі „Америки", з дня 28. жовтня 1915 р., п. з. „Непорозуміня в основах", кромі того майже в кождій полемічній статі, як: „Перепони народного обєднаня", „Про домо суа", „Вартість людий"... і впрочім де лише може.

В згаданих статях є такі закиди:

І. Що я підчас своєї першої поїздки „брав від „попів" гроші „на кошт", а тепер я йду з ворогами тих „попів"! На се я відповім: Підчас моєї першої поїздки покривали мені, яко делеґатови „Рідної Школи", заможнійші Українці кошти подорожи, бо складки на вічах були декуди так малі, що не вистарчали навіть на житеві потреби. Признаю, що між тими Українцями були і сьвященики. Признаю також, що від моїх шкільних товаришів, яких є досить в Америці, діставав я більше ніж коштувала дорога; але тими грішми я часто оплачував собі житє і дорогу в тих околицях, де нічого, а зглядно дуже мало мож було зібрати, хоч сі гроші були моєю приватною власностию. Одначе я на сім місци публично заявляю, що зверну кождому дарунок, хто лише скаже, що він яко сьвященик (після „Америки" „піп") дав мені особисто (не яко делеґатови!) якунебудь підмогу.

Заміт, що я лучу ся з ворогами „попів", нестійний, бо я часто не знаю, хто кому приятель і зовсім не шукаю ворогів одного чи другого сьвященика. Я лучу ся з кождим Українцем в народній справі, без огляду на се, чи він є чиїм ворогом, чи ні. Впрочім годі мені вимагати, щоби всі особисто любили ся, бо на „милуваня нема силуваня".

ІІ. Що я взяв „грубий процент" зі складок на „Рідну Школу". Я заявляю, що я не брав ніякого проценту. По приїзді з Америки я здав докладний звіт з моєї поїздки і тоді в „Рідній Школі" окремо вибрана Комісія провірила на підставі американських часописий, листів з Америки і моїх докладно провадженых записок, що я зі своїх власних гроший, одержаних від приятелів, покрив майже половину подорожи. І я попросив тоді о зворот одної части тих гроший з тих причин: а) що я мушу заплатити довг, затягнений особисто на подорож до Америки; б) що я хочу учити ся (стративши рік часу в Америці!) і мені треба на удержанє. Але, щоби бути цілком спокійним в совісти, я отверто заявив: коли підчас голосованя буде двох людий (на 15 членів Управи) проти сього, то нехай се буде відмовою. І тоді, на тайнім засіданю, в моїй неприсутности, ухвалено (отже видко не було навіть двох голосів проти) звернути мені 400 (словами чотириста) долярів. (Доказ: Протокол „Рідної Школи"). Коли хто хоче уважати се за грубий процент, то нехай візьме під розвагу, що 400 долярів від зібраних 20.000 долярів, се є 2 процент. А я мав право навіть просити о підмогу з „ласки", коли взяти під увагу, що я по моїм приїзді з Америки дістав вибух крови, отже мусів трохи спочати, щоби прийти до сил, а опісля брати ся до дальшої праці.

ІІІ. Що я не міг по моїм теперішнім приїзді виказати ся повновластями і точно не міг подати програми. Правда, повновластий я не мав, але мав документи, що я правно приїхав, отже я не є ошуканець. Точно програми я не міг подати, бо от минуло більше як рік від мого приїзду, а програми американські Українці ще не уложили — і не можуть, бо робота залежить від відносин; але ціль мого приїзду я подав, навіть досить докладно; загально вона представляєть ся яко просьба о моральну і матеріяльну підмогу для рідного краю. Якими способами мала ся поміч прийти, се друга річ.

IV. Що на конференції в падолисті 1914. р. мені заявили, що так довго мене не будуть уважати за делеґата, доки не викажу ся повновластями. В дійсности було так, що мені на засіданю сказано, що треба постарати ся о „печатку", а тимчасом мені вірять. Але нехай буде, що на иншій конференції мені сказали инакше, то я можу сказати, що я по сій заяві писав за „печаткою"; що вона пізно прийшла — не моя вина. По правді вийшло так, що, як довго я не мав повновласти, то моє положене ще було можливе; коли ж прийшла повновласть, то щойно тоді почала ся кампанія „Америки" проти мене. З того виходить, що декому якраз треба було, щоби я не мав повновласти і тому я маю причину припускати, що її припізнене мало свою причину таки тут в Америці.

V. „Америка" друкує лист з дня 16. червня з Відня, звернений проти мене. Не знаю автора листу, але припускаю, що походить він від особи, яка ворожо відносить ся до декого з тих, що мають право підписати повновласть. А се для сього чоловіка була достаточна причина, щоби й на мене накинути ся, а тимсамим і одного з тамтих підкопати. Сей лист отверто каже, що „коли від нас виїздяв Демидчук в серпни, то були инші обставини". Отже в листі є признане, що я виїхав серед инших — значить „добрих" — обставин, бо на теперішні автор листа дуже нарікає. Чиж я можу брати тут відвічальність за погіршене відносин в старім краю (коли би навіть так було!), коли я ніяк не можу впливати з Америки на сі відносини?

VI. Підчеркнене „не дайте Демидчукови цента до рук" є злишне, бо я ані перше, ані тепер гроший до рук не брав, не беру і брати не хочу. Натомісць мушу сьміло сказати, що гроші, які збирають ся при моїй співучасти, висилаєть ся до рук п. Романчука, до котрого навіть „Америка" має довірє.

VII. Отсі, в горі наведені закиди, дають підставу „Америці" до твердженя, що „делеґат" є скомпромітований. Мені здасть ся, що по моїх поясненях се твердженє буде збите. Натомісць признаю, що я є в однім скомпромітований, о скільки невдачу уважаєть ся за компромітацію, а то в тім, що мені не вдало ся приєднати до спільної акції тих кругів, яких органом є „Америка", а опісля не вдало ся здержати „Америки" від завзятих нападів на Сойм і на цілий народний рух. Розуміеть ся, що в політиці оправдань нема, але бувають поясненя. І тому хочу пояснити, що я вичерпав всї можливі чесні способи, щоби приєднати круги від „Америки" до спільної роботи. Коли би „Америка" могла ще винайти якийсь можливий спосіб, котрого би я не вичерпав, то дуже радо послухаю.

Щодо здержаня „Америки" від кампанії проти Сойму і дальшої народної роботи, то ще не було часу оглянути ся за способами. Я одначе маю надію, що розум візьме верх і напади устануть, а тоді не буде компромітації цілого народа — перед сьвітом.

Др. С. Демидчук.

ЗАЯВА.

Коли повисша „Самооборона" була вже зложена в друкарни, появив ся в ч. 266 часописи „Америки" (з дня 19. падолиста 1915. р.) „Публичний запит до д-ра Демидчука". Сей запит дає до пізнаня, що Америка" за всяку ціну хоче довести до публичного скандалу. Знаю, о що „Америці розходить ся. Тому я заявляю:

1) Я приїхав до Америки виключно в українській справі, тимчасом часопись „Америка" (і ті, що з нею) нападають на мене — особисто — зовсім не оглядаючись на справу.

2) „Америка" хоче конче завести таку особисту полєміку, щоби очи суспільности були виключно звернені на особи, а не на роботу народну.

3) Якнебудь я буду поступати, то згадана часопись все мене буде зачіпати і її не вдоволять ніякі поясненя.

4) З тих причин я заявляю: Коли в старім краю леть ся кров наших рідних, а часопись „Америка" не хоче про се тямити, лише хоче зводити особисті порахунки тут в Америці, то я до сього рук не приложу і більше на злобні напади відповідати не буду.

Рівночасно подаю до відома інтересованих, що я переношу ся з Джерзи Сіти до Ню Йорку.

Др. С. Демидчук.

ПРОТЕСТ

проти виступу „Америки", органу еп. Ортинського і органу „Провидіня" щодо Українського Сойму в Ню Йорку.

На зборах Української Прогресивної Громади в Рочестер, Н. Й., котрі відбули ся дня 14. листопада 1915, ухвалено вислати слідуючий протест:

Ми члени Української Прогресивної Громади в Рочестер стверджуємо, що зовсім безпідставний є напад „Америки" на перший Український Сойм, який відбув ся в Ню Йорку, Н. Й.

Перед Соймом „Америка" уживала всіляких способів, щоби недопустити до скликаня Сойму, хоч се діло було такої великої ваги під теперішну хвилю, що його потребу мусів признати і найбільший ворог.

А тепер, коли помимо перепон Сойм відбув ся, ся часопись старає ся, щоби не дати спромоги вибраному Соймом Комітетови розвинути свою діяльність. І з сеї власне причини кидає болотом на людий, котрі входять в склад того Комітету, щоби в очах суспільности їх з'огидити.

Зважившт те все, ми:

1) Протестуємо проти виступів „Америки", органу еп. Ортинського і пятнуємо її шкідливу роботу зглядом першого Українського Сойму в Америці;

2) Взиваємо „Америку", щоби вона всї ті свої напади відкликала і перепросила український загал за його зневагу;

3) В противнім разі, коли „Америка" сього не учинить, узнаємо її за шкідника в нашім народнім руху і будемо бойкотувати її на кождім кроці;

4) Взиваємо також всі товариства в Америці, хай протестують на вічах проти подібних виступів.

За протестаційний комітет вибраний на зборах Укр. Прогр. Громади в Рочестер.

(Печатка) А. Петрів, В. Зубик, М. Андрейчук.

"SVOBODA" (LIBERTY)

the Ukrainian newspaper published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ANDREW SAWKA, manager
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:	ПЕРЕДПЛАТА:
In United States: $2.00 per year, $1.00 per 6 months, 0.75 per 3 months	В Злучених Державах: на рік $2.00, на пів року $1.00, на 3 місяці 0.75
In Jersey City, Canada and other foreign Countries: $3.00 per year, $1.50 per 6 months, $1.00 per 3 months	В місті Jersey City, до Канади і других країв: на рік $3.00, на пів року $1.50, на 3 місяці $1.00
Single copy 3 cents.	Поодиноке число 3 центи.

За кожду зміну адреси платить ся 5 центів.

Адреса: SVOBODA, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Всї моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „Svoboda".

При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

Число телефону 498 Jersey City.

За всї оголошеня поміщувані в „Свободі" редакція не відповідає. — Рукописий не звертає ся.

Український Народний Союз найпевнїйша Организація.

Український Народний Союз се одинока українська народна організація, яка відповідає законним вимогам всїх стейтів Злучених Держав і Канади.

Український Народний Союз се одинока українська народна організація, котра приняла справедливу систему плаченя членських вкладок після лїт.

Український Народний Союз се одинока українська народна організація, яка дає певну запоруку, що зможе сповнити всї свої зобовязаня зглядом своїх членів.

Український Народний Союз се одинока українська народна організація, котра старає ся також о моральне і просьвітне піднесене своїх членів.

Цїлию Українського Народного Союза є зєдинити в одну громаду всїх Українців, мешкаючих в Америцї, без огляду на їх політичні чи партійні переконаня або релігійні почуваня, нести матеріяльну поміч членам і їх родинам на случай смерти, калїцтва або невилїчимої слабости члена, ширити серед своїх членів і їх дїтий просьвіту і науку через видаване часописи, просьвітних книжок і дїточої ґазетки.

Членом Українського Народного Союза може стати кождий Українець; мущина у вікі до 50 року житя, женщина до 40 року житя.

Вступне до У. Н. Союза без огляду на клясу обезпеченя і вік виносить $2.00. В тій сумі містить ся вже належитість за грамоту, віданаку, книжочку і статут.

На підставі ухвали річного засїданя Головного Уряду У. Н. Союза від 1-го падилста 1915 р., до 31-го сїчня 1916 р., У. Н. Союз принимає нових членів за половину вступного — як сказано в оголошеню „Рідка нагода".

ГОЛОВНІ КОРИСТИ ДЛЯ ЧЛЕНІВ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА Є СЛІДУЮЧІ:

На случай смерти члена родина померлого члена отримає посмертну запомогу і то в цїлости в такій сумі, на яку член був обезпечений.

В Українськім Народнім Союзї є отсих 6 кляс обезпеченя:

Кляса А на	$ 250.00	Кляса С на	$1000.00
Кляса АА на	$ 500.00	Кляса ВВ на	$1500.00
Кляса В на	$ 750.00	Кляса СС на	$2000.00

Мущина може належати до кождої довільної кляси обезпеченя т. є. від $250.00 до $2000.00, а женщина лише до обох перших кляс т. є. від $250.00 до $500.00.

Кождий член платить через цїле житє що місяця сталу вкладку, відповідно до кляси обезпеченя і після віку, в котрім приступив до У. Н. Союза.

На случай калїцтва або невилїчимої слабости член отримає запомогу з фонду убогих без ріжниці на його клясу обезпеченя після принятої скалї, котра слїдує:

За утрату ока	$100.00	За невилїч. слабість річно по	$100.00
За утрату руки	$200.00	За менші калїцтва почавши від	$ 25.00
За утрату ноги	$200.00		

Кождий член дістає часопись „Свободу" три рази в тиждень і просьвітні виданя.

Кождий член Укр. Нар. Союза, мущина чи женщина, має право записати свою дитину до Укр. Нар. Союза і платити за них до „Народного Фонду" по 25 цнт. місячно, за що отримає дїточу ґазетку „Цьвітку", а на випадок смерти дитини, родичі отримають посмертну запомогу по своїй дитині в сумі $200.00 на покрите коштів лїченя і похорону дитини. Зі сего повинні користати наші члени і записувати свої дїти до У. Н. Союза. Для них подвійна користь: за 25 цнт. місячної вкладки обезпечують свою дитину на $200.00 посмертної запомоги, а крім сего дістають для дїтий поучаючу ґазетку.

Український Народний Союз виплатив за 21 лїт свого істнованя т. є. по день 30. вересня 1915 р., **$1.300.867.59** посмертного і запомог своїм членам. В однім **1914** році Український Народний Союз виплатив посмертного по померших членах на суму $178.400.00 (сто сімдесять вісім тисяч чотириста долярів). В тім самім році виплачено членам Українського Народного Союза за калїцтва і невилїчимі слабости запомоги на суму $7.600 (сім тисяч шістьсот долярів). В тімсамім році виплачено родичам по померших дїтях членів $4.850 (чотири тисячі вісім сто пятьдесять долярів). З повисшого можете переконати ся, що У. Н. Союз осушив неодну слезу нещасливих вдів і сиріт, калїк і хорих, даючи їм матеріяльну поміч в найприкрійших хвилях їх житя на чужині в Америцї.

Від 1-го сїчня 1915 р., то значить за послїдних 9 місяців, Укр. Нар. Союз виплатив посмертних запомог з фонду посмертного по померших членах на суму $53.118.31. За тойсам час виплачено запомоги з фонду убогих за калїцтва і невилїчимі слабости членам Укр. Нар. Союза на суму $4,890.00. Тут треба пригадати, що члени, які взяли запомогу з фонду убогих в р. 1915, свого посмертного не нарушили. Їх посмертне як було, так і тепер є цїле; воно не зменьшило ся через побране запомоги. Члени, які взяли запомогу з фонду убогих, мають повне право до свого посмертного. Над сим варто подумати і застановити ся, чи є се чесні люди, котрі горлали на всї заставки, що Укр. Нар. Союз не дає запомог своїм членам за їх житя на випадок калїцтва або невилїчимої слабости. Висше наведені числа самі за себе говорять.

За дїти Укр. Нар. Союз в часї вісїм місяців т. є. від часу уведеня в житє нової реформи по день 31-го серпня с. р. виплатив родичам посмертне по їх померших дїтях на суму $1.600.00. Що тепер скажуть ті панове, котрі кричали, що Укр. Нар. Союз не виплачує посмертного по померших дїтях?

Крім повисших запомог Укр. Нар. Союз виплатив досить поважну суму на просьвітні цїли як: на стипендії, просьвітні видавництва, книжки, жертви і т. п.

МАЄТОК УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

З днем 30. вересня 1915 р. У. Н. Союз числив 6.003 членів, а власний маєток в тімсамім часї виносив **$219.295.44.**

БІЛЯНС
з днем 30-го вересня 1915 р.

Стан чинний:		Стан довжний:	
Готівка	135.496.00	Фонд посмертний	48.009.27
Морґечі	47.175.00	„ резервовий	110.830.07
Реальність	19.500.00	„ адмінїстраційний	42.948.47
Друкарня	25.250.00	„ убогих	8.909.03
Бонди	49.515.00	„ Народний	8.598.60
		„ Сирітський	57.640.56
	276.936.00		**276.936.00**

Треба згадати, що Укр. Нар. Союз, перевівши реформу законної і справедливої системи, буде з кождим часом зростати в силу. Його будучність законно і фінансово обезпечена.

Чиж не варта належати до У. Н. Союза? Тож хто дотепер не мав спосібности стати членом У. Н. Союза, нехай старає ся вступити до У. Н. Союза, але нинї. Не відкладайте до завтра, — бо ніхто не знає, чиє завтра.

Закладайте нові відділи Укр. Нар. Союза в тих місцевостях, де ще нема відділів нашої організації.

Ті, що вже належать до У. Н. Союза, приєднуйте нових членів до Українського Народного Союза.

Записуйте свої дїти до Українського Народного Союза.

Коли хто вже є членом У. Н. Союза, має старати ся, щоби: кожда особа в його фамілії належала до У. Н. Союза, щоби його краяни, знакомі і приятелї належали до У. Н. Союза.

По всї інформації в справі У. Н. Союза сейчас напишіть до Головної Канцелярії У. Н. Союза на адресу:

UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Box 76, Jersey City, N. J.